

DÜNYA KÜTÜPHANECİLİK LİTERATÜRÜNDEN ÖZETLER

★ HALK KÜTÜPHANELERİ (Çekoslovakya)

George Kábrt, «Public Libraries in Czechlovakia», «Library World, LXIX, 807 (1967), 62-66. ss.; LSA, XVIII, 4 (1967), 67/901.

Makale, Çekoslovakya Halk Kütüphanelerinin gelişimini anlatmaktadır. 1919 hareketi bir devlet sistemi meydana getirdi. 1929'a kadar ülkede, 16,168 halk kütüphanesi vardı. Hâlen yürürlükte olan, 1959 tarihli kanun'dur. Bu kanun'a göre, halk kütüphaneleri, entegre edilmiş tek bir sistem, bir millî örgüt teşkil eder. İdare, Millî Komite'nin mahallî kolları tarafından yürütülür. On bölge sistemi, ülkeye, standart stok ve bilimsel literatürün bazı yaygın dallarını ihtiva eden belli başlı bölgesel kütüphaneleri sağlar. Kültür Bakanlığı bütün sistemi koordine eder. Yazı, daha küçük hizmet üniteleri ve gezici kütüphanelerle birlikte Prag Merkezi Belediye Kütüphanesini de inceler. Bir örnek halk kütüphanesi için rekabet, hizmetlerin gelişmesine yardımcı olma bakımından etkilidir. Bütün kütüphane tiplerinden kayıtlar alınmış ve neticeler uzman kütüphaneciler tarafından kontrol edilmiştir. Alâka, en fazla, kütüphaneler ve bunların hizmetlerini geliştirecek bilimsel metodlar üzerinde toplanıyor. — Ö. Tunçyürek

★ KÜTÜPHANELER (İtalya)

Arthur T. Hamlin, «The Library crisis in Italy», «Library Journal, XCII, 13 (1967), 2516-2522. ss.; LSA, XVIII, 3 (1967), 67/621.

Floransa'da Kasım 1966 da vukubulan sel, en büyük zararı «Merkez Millî Kü-

tüphanesi'nde (Biblioteca Nazionale Centrale) yapmış, 1,200,000'e yakın cilt haftalarca su altında kalmıştı. Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nin yardım ve alâkalarıyla bu malzemenin % 80'i kurtarılmıştır. İlk aylarda bütün çaba kurtarma ameliyesine verilmişti. 1967 Martında Kütüphane Müdürü Emanuele Casamassima, BNC'nin durumu ve ihtiyaçlarını kapsayan bir rapor hazırladı. Bu raporda, sel tabii bir felâket olmakla beraber, Millî Hükümet'in davranışı sonucu ortaya çıkan hata, ihmal ve yetersizliğin de rol oynadığı ifade olunur. Sel öncesine ait bir yazısında da programın ağırlığını ve para yetersizliğini belirtir: İtalya Millî Bibliyografyası (Bibliografia Nazionale Italiana), diğer bazı üniteler (basılı fiş servisi gibi) borçlu durumdaydı. Dahilli katologlama servisi'nin imkânları yetersiz, çalışmaları düzensizdi. BNC'nin bu durumu İtalya'daki kütüphanelerin genel durumuna bir işârettir. British Museum, Library of Congress veya Bibliothéque Nationale'den daha fazla sorumluluk taşıyan BNC'nin personel adedi bu durumu göstermektedir: On beş meslek eğitimi görmüş personel dışında, doksan bir eleman ve 80.000 Dolarlık bütçe. Rapor'da, selin yarattığı durum ve BNC'ye verdiği zarar detaylı olarak verilmiştir. Nisan 1967 deki durum da ayrıca belirtilmiş, hâlen yapılması gerekli düzenleme özetlenmiştir. Akademiler ve Kütüphaneler Genel Müdürü ve Halk Eğitimi Bakanı'nun değişen tutumları zararın doğurduğu etkinin bir delili olarak zikredilmektedir. — Ö. Tunçyürek.

★ KÜTÜPHANELER - OTOMASYON

L. J. Van Der Volk, «Die automatizierung in Allgemeinen Wissenschaftlichen Bibliotheken und ihre Bedeutung für die Spezialbibliotheken,» *Nachrichten für Dokumentation*, XVIII, 5 (Sept. 1967), 174-176. ss.; *LSA*, XIX, 1 (1968), 68/117.

Özel kütüphaneler, kendi kaynakları dışında kalan bilgi ve yayınların ödünç alınıp verilmesi için, genel (üniversite, millî, mahallî, vb. kütüphanelerle işbirliği yapmak ihtiyacındadırlar. Genel kütüphaneler insanı aracı olarak kullanmak yerine elektronik beyinden yararlanırken, özel kütüphaneler, bunlardan bilgi edinmek için, teleksleri kullanmaktadırlar. Elektronik beyin, gelecekteki planlama ve gelişmelere yardım amacıyla, bu konuda yapılmış isteklerin örnek delillerini ortaya koyabilir. Özel kütüphane aksesyonlarını daha büyük kütüphanelerin kataloglarına bildirme imkânına sahip olacaktır.

Kütüphaneler, bibliyografik kayıtları havi manyetik bantlara sahip olacak ve bu kayıtları mevcut kayıtlara ekleme imkânını elde edeceklerdir. Son işlem, soruyu elektronik sormak olacaktır. — S. Suner.

★ MÜRACAAT HİZMETİ

Fritz Veit, «Reference service in the college library,» *Catholic Library World*, XXXIX, 24 (1967), 274-276. ss.; *LSA*, XIX, 1 (1968), 68/110.

Güntümüzde müracaat hizmeti bütün —halk, okul, üniversite ve özel— kütüphaneler tarafından verilmektedir. Fakat bu hizmet oldukça yeni olup, XIX. yüzyılın ikinci yarısında dahi bilinmemekteydi. Koleksiyonlar arttıkça ve kütüphanelerden daha sık yararlanmağa başlanılınca, kitapların muhafazası yerine kullanılması hususu önem kazandı ve her ne kadar kütüphaneciler verilecek hizmet miktarına karşı çıktılarsa da, kütüphane personelinin okuyucuya yardımı gerekli hâle geldi. Özel kütüphaneler bakımından, müracaat

hizmetlerinin yorumlanması daima liberal bir yönde geliştiği halde, üniversite kütüphanelerinde bu konuda daha tutucu bir eylem kendisini göstermiştir. Özel kütüphanelerde kütüphaneciler, araştırma ekibi içinde literatür uzmanı olarak kabul edilmektedirler. Halbuki üniversitede, öğrenciden, araştırma yeteği kazanması ve bu sebeple kendi araştırmalarını kendisinin yapması beklenmektedir. Müracaat hizmeti elzemdir; Öğrenci ve öğretim üyelerine yardım edilmesi gereklidir. Güçlük, kütüphane kaynaklarının kısıtlandığı yerlerde ortaya çıkmaktadır. 1967'de Chicago'da düzenlenen bir konferansta öğrencinin diğer üniversite ve yüksek okul imkânlarından faydalanmasının doğurduğu karışıklıklar ele alınmıştır. Kolejlerde araştırma ve müracaat merkezi kurulurken, öğrencilerin formaliteye bağlanmasızın başarılılabilmeleri gayesiyle, çok kullanılan süreli yayınların, müracaat kitaplarının ve monografilerin hangisinin müracaat personeli tarafından muhafazası gerektiği hususu düşünülmüştür. Farklı coğrafi bölgelerdeki kütüphaneler arasında işbirliği imkânları el'an kısıtlıdır. Mego'nun batısındaki banliyölerde, sekiz selâ, Chicago'nun batısındaki banliyölerde, sekiz üniversite kütüphanesi, öğrencilerin üye kütüphanelerden yararlanmalarına izin vermemektedir.

Bilgi alışverişlerinde (information retrieval) otomasyonun rolü artık, kolej kütüphaneleri tarafından dikkate alınması gerekli bir husustur. Gelecekteki kütüphaneler, bölgesel ve hattâ millî otomasyon örgütünün bir parçası olarak sadece kendi elektronik hafızalarına bağlı kalmayacaklardır.

Hâlen Ohio'da memleketteki akademik kütüphaneler için, hem an'anevi kaynakları, hem de elektronik haberleşme şebekesini bünyesinde toplayacak bir kütüphane merkezi kurulmasını öngören planlar kabul edilmiştir. — S. Suner.